

N:o 27.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Mars 1884, kl. 11 f. m.

Memorial, med förslag till voteringspropositioner och sammanjemkning med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande åtskilliga frågor rörande riksstatens Sjette hufvudtitel.

(2:a U. A.)

Sedan Stats-Utskottet erhållit del af Kamrarnes beslut med anledning af Utskottets Utlåtande N:o 12 a angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjette* hufvudtitel, får Utskottet här afgifva de yttranden, hvartill nämnda beslut funnits föranleda.

1:o. Kongl. Maj:t hade föreslagit:

att det till landshöfdingelönernas bestridande erforderliga kontanta belopp, 318,500 kronor, från och med år 1885 måtte uppföras å riksstatens ordinarie anslag;

att landshöfding för resor i anledning af beväringmönstringar måtte tillförsäkras rese- och traktamentsersättning enligt gällande rese-reglemente;

att landshöfding måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, då han, efter 65 lefnadsår och minst 35 tjenstår, deraf minst 5 år såsom landshöfding, från embetet afgått, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension af 7,000 kronor;

att landshöfdingelöneregleringsfondens behållning vid 1884 års utgång i kontant, utestående uppbörd och utlånta medel måtte reserveras för att, i den mån räntan å densamma lemnade tillgång, an-

vändas till att förse landshöfdingarnes boställsvåningar med de inventarier af större och varaktigare värde, som af Kongl. Maj:t funnes erforderliga; samt

att, under förutsättning det Riksdagen bifölle hvad sålunda föreslagits, landshöfdingelöneregleringsfonden måtte, med undantag endast af berörda behållning, med 1885 års ingång till statsverket indragas, och till följd deraf,

dels det under sju hufvudtitelns anslag till landsstaterna i länen uppförda anslag till "indelning och dermed jemförlig anvisning på förslag, ersättningar", 150,900 kronor, från riksstaten uteslutas, och anvisningen i kontant under samma anslag höjas med 297,057 kronor 72 öre,

dels ock det belopp, hvarmed den åt nuvarande landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län jemte lönen beviljade personella löne-tillökningen öfversköte den föreslagna lönen, 17,000 kronor, eller sålunda 1,000 kronor uppföras å allmänna indragningsstaten, att derifrån utbetalas till beställningens nuvarande innehafvare, så länge han der-vid qvarstode.

Med anledning af denna Kongl. Maj:ts framställning hade Utskottet i 5:te punkten hemställt:

att Riksdagen måtte besluta att, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om fortfarande dispositionsrätt öfver landshöfdingelöneregleringsfondens behållning vid 1884 års utgång i kontant, utlånta medel och utestående uppbörd, Kongl. Maj:ts förevarande framställning i öfrigt på det sätt bifalla,

att landshöfdingelöneregleringsfonden jemte samtliga fonden anslagna inkomster måtte med 1885 års ingång till statsverket indragas, emot det

a) att landshöfdingarne, jemte bibehållen rätt till bostad i läns-residensen samt rätt att begagna de dertill hörande trädgårdar och parkanläggningar, erhöle följande löner, nemligen: landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län 17,000 kronor, landshöfdingen i Malmöhus län 15,500 kronor och hvar af landshöfdingarne i öfriga 22 län 13,000 kronor, årligen;

b) att landshöfding för resor i anledning af beväringsträngar skulle åtnjuta rese- och traktamentsersättning enligt gällande rese-reglemente;

c) att landshöfding blefve berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter 65 lefnadsår och minst 35 tjänstår, deraf minst tio år såsom landshöfding, från embetet afgått, under sin åter-

stående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 7,000 kronor; och

d) att det under förevarande hufvudtitels anslag till landsstaterna i länen uppförda anslag till "indelning och dermed jemförlig anvisning på förslag, ersättningar", 150,900 kronor, från riksstaten uteslötes, och anvisningen i kontant under samma anslag, hvarifrån afginge nu till landshöfdingelöneregleringsfonden utgående 21,442 kronor 28 öre, höjdes med summan af de nu anvisade lönerna, 318,500 kronor; samt

e) att det belopp, hvarmed den åt nuvarande landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län jemte lönen beviljade personella lönetillökningen öfersköte den föreslagna lönen, 17,000 kronor, eller sålunda 1,000 kronor uppfördes å allmänna indragningsstaten, att derifrån utgå till beställningens nuvarande innehafvare, så länge han dervid kvarstode.

Denna hemställan är af *Första Kammar*en bifallen. *Andra Kammar*en åter har bifallit hvad Utskottet i förevarande punkt hemställt med undantag endast beträffande framställningen i *mom. c* angående landshöfdingarnes pensionsrätt, i hvilket afseende Kammaren beslutit den förändring att ifrågåvarande pensionsbelopp skulle utgå med 6,000 kronor.

Då sålunda Kamrarne hvar för sig bifallit Kongl. Maj:ts framställning i ämnet med de af Utskottet föreslagna ändringar endast med undantag af ofvannämnda afvikelse i fråga om pensionsbeloppet från Utskottets i *mom. c* gjorda hemställan, får Utskottet för afgörande af den skiljaktighet, som beträffande de af Utskottet föreslagna villkor för bifall dertill, att landshöfdingelöneregleringsfonden må indragas, mellan Kamrarne uppstått, föreslå följande voteringsproposition:

"Den, som vill att *mom. c* af villkoren för Riksdagens bifall dertill, att landshöfdingelöneregleringsfonden jemte samtliga fonden anslagna inkomster må med 1885 års ingång till statsverket indragas, skall erhålla följande lydelse:

"c) att landshöfding varder berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter 65 lefnadsår och minst 35 tjenstår, deraf minst tio år såsom landshöfding, från embetet afgått, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 7,000 kronor", röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit att *mom. c* af villkoren för Riksdagens bifall dertill, att landshöfdingelöneregleringsfonden jemte samtliga fonden anslagna inkomster må med 1885 års ingång till statsverket indragas, skall erhålla följande lydelse:

“c) att landshöfding varder berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter 65 lefnadsår och minst 35 tjenstår, deraf minst 10 år såsom landshöfding, från embetet afgått, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor.“

2:o. I 25:te punkten hade Utskottet, i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning, föreslagit, att Riksdagen måtte på extra stat för år 1885 anvisa ett belopp af 12,000 kronor för uppförande vid Alnarps landtbruksinstitut af en byggnad, afsedd hufvudsakligen att inrymma bostad åt den vid dervarande skola för den högre mejeriundervisningen anstälde förste lärare.

Denna Utskottets hemställan har af *Första Kammaren* bifallits, hvaremot *Andra Kammaren* afslagit densamma; och får Utskottet, för frågans afgörande genom omröstning, föreslå följande voteringsproposition:

“Den, som vill bifalla Kongl. Maj:ts framställning derom, att Riksdagen må på extra stat för år 1885 anvisa ett belopp af 12,000 kronor för uppförande vid Alnarps landtbruksinstitut af en byggnad, afsedd hufvudsakligen att inrymma bostad åt den vid dervarande skola för den högre mejeriundervisningen anstälde förste lärare, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit ifrågavarande framställning.“

3:o. Rörande *statens jernvägstrafik* hade Kongl. Maj:t föreslagit, att följande belopp måtte af Riksdagen beviljas, nemligen:

till utförande af nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier vid statens jernvägstrafik 800,000 kronor, och till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar 1,550,000 kronor;

hvarjemte Kongl. Maj:t äskat, att deraf måtte anvisas att utgå:

under år 1885:

å sjetta hufvudtiteln till nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier 500,000 kronor;
och utom hufvudtitlarne till ny rörlig materiel 1,000,000 kronor;
samt

under år 1886:

till nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier 300,000 kronor;
och till ny rörlig materiel 550,000 kronor.

I anledning af denna framställning hade Utskottet i *35:te punkten mom. a* hemställt, att Riksdagen måtte till utförande af nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier vid statens jernvägar bevilja ett extra anslag af tillsammans 800,000 kronor och deraf för år 1885 anvisa ett belopp af 500,000 kronor.

*Första Kammar*en har bifallit Utskottets hemställan, hvaremot *Andra Kammar*en beslutit, att till utförande af nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier vid statens jernvägar skulle beviljas ett extra anslag af tillsammans 600,000 kronor och att deraf för år 1885 skulle anvisas ett belopp af 400,000 kronor.

För denna frågas afgörande genom omröstning föreslår Utskottet följande voteringsproposition:

“Den, som vill, att Riksdagen till utförande af nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier vid statens jernvägar beviljar ett extra anslag af tillsammans 800,000 kronor och deraf för år 1885 anvisar ett belopp af 500,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till utförande af nya byggnader och anläggningar äfvensom till inköp af inventarier vid statens jernvägar beviljat ett extra anslag af tillsammans 600,000 kronor och deraf för år 1885 anvisat ett belopp af 400,000 kronor.“

4:o. I en inom *Andra Kammar*en väckt motion (N:o 11) hade Herr *A. Hedin* föreslagit, bland annat, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes så väl låta utarbета och i de delar, der sådant funnes nödigt eller lämpligt, underställa Riksdagen lagförslag angående säkerhetsåtgärder mot olycksfall i yr-

kesarbetet, angående arbetsgifvares ansvar för sådana olycksfall, angående arbetares olycksfallsförsäkring, samt angående arbetares ålderdomsförsäkring, som ock meddela föreskrifter om vissa, för denna lagstiftning erforderliga, vare sig tillfälliga eller fortgående statistiska undersökningar.

Med anledning af berörda förslag hade Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare, samt derefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunde föranleda.

Denna Utskottets hemställan är af *Första Kammaren* bifallen, hvaremot *Andra Kammaren* bifallit det förslag, som innefattades i Herr Ola Anderssons m. fl.:s vid punkten fogade reservation, hvari yrkats, att Utskottets hemställan måtte affattas i följande ordalag:

»att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i hvad mån åtgärder kunna finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare *och med dem jemförlige mindre jordbrukare och handtverkare*, samt derefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunna föranleda.»

Den af *Andra Kammaren* beslutade förändringen i Utskottets förslag synes i själfva verket icke innebära annan ändring i detta förslag än en önskan att närmare bestämma, hvad som kan förstås med det något sväfvande uttrycket arbetare, åtminstone för så vidt detta skulle kunna tillämpas på vissa grupper af medborgare, hvilkas lefnadsförhållanden i vissa fall och särskildt hvad angår betryggandet af framtida bergning skulle kunna anses likställa dem med de personer, som man i allmänhet plägar benämna "arbetare". Under denna förutsättning, och då *Första Kammaren*s beslut i ämnet icke synes utesluta möjligheten att vid blifvande utredning taga under ompröfning, i hvad mån ålderdomsförsäkring, derest sådan befinnes i en eller annan form utförbar, skulle kunna ifrågakomma äfven för personer, som befinna sig i en lefnadsställning, som är jemförlig med arbetares, om detta ord tages i den bemärkelse, hvari det i dagligt tal plägar användas, torde ett i ofvan antydda syftning uppgjort förslag till samman-

jemkning af Kamrarnes skiljaktigt formulerade beslut, kunna anses af förhållandena motiveradt.

Utskottet hemställer alltså, att Kamrarne, hvar med frånträdande af dess förra beslut, må förena sig om följande sammanjemkningsförslag:

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, om och i hvad mån åtgärder kunna finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, beträffande möjliga olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jemförliga personer, samt derefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunna föranleda.

Stockholm den 15 Mars 1884.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
